

Løpenr.: 22/1904
Arkivsaknr.: 22/420
Saksbehandler: Reidar Berg
Arkiv:

SAKSFRAMLEGG

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
042/22	Ressursutvalg	03.06.2022

Omklassifisering av kommunale veier - kriterier

1. Sammendrag

Kommunen er klar over problemet med ulik behandling av private veier. Private veier vedlikeholdes normalt av brukerne, men enkelte av de private veiene har delvis blitt driftet av kommunen. Administrasjonssjefen mener at alle private veier skal behandles likt og foreslår at private veier som til nå har vært delvis driftet som kommunale veier, overføres til privat drift i tråd med bestemmelsene i veglova § 54 om veilag mm.

For at en vei skal kunne defineres som kommunal så bør denne tilfredsstillende visse kriterier. Administrasjonssjefen foreslår at veier som ikke tilfredsstiller kriteriene for kommunale veier omklassifiseres fra kommunale til private veier. Dette innebærer at drifts- og vedlikeholdsansvaret for disse veiene overføres til brukere. Salangen kommune vil, i den grad kommunen er bruker av private veier, delta i veilag og dekke sin del av kostnadene.

Veier som omklassifiseres eller hvor kommunal drift avvikles vil få informasjon om dette i god tid før dette iverksettes slik at man er forberedt på endringen.

Før saken sluttbehandles i ressursutvalget og innstilles for vedtak i kommunestyret, sendes saken på høring til berørte grunneiere. Det legges opp til en høringsfrist på 6 uker.

2. Bakgrunn for saken

Det kommunale veinettet i Salangen består av 39 veiparseller med total lengde på 41,13 kilometer spredt over hele kommunen. Av disse veiene er 22 veier definert som samleveier med lengde på til sammen 34,63 kilometer. De øvrige 17 veiene er definert som adkomstveier med lengde på til sammen 6,5 kilometer.

Salangen kommune drifter delvis enkelte private veier. For noen av disse private veiene er begrunnelsen for dette uklar, men muligens historisk. Administrasjonssjefen vil med dette ta bort ulikheter slik at drift av private veier i Salangen kommune ikke bryter med likhetsprinsippet og veilovens bestemmelser om fordeling av driftsansvar.

Videre har kommunen i dag betydelige kostnader knyttet til drift av enkelte veistrekninger med få / ingen fastboende. Disse veiene drar en betydelig sum av kommunens vedlikeholdsbudsjett for kommunale veier. Kommunens vedlikeholdsbudsjett bør i størst mulig grad rettes mot de veier som har størst betydning for bosetting og næringsliv.

Det er også en del veier som defineres som private i dag, men som kanskje bør være kommunale i fremtiden. Dette kan være veier der det bor ett betydelig antall personer, samt veier der det er vesentlig næringsaktivitet.

3. Privat eller offentlig vei

Lov om vegar (veglova) skiller mellom offentlige og private veier. Offentlige veier er i henhold til § 1 *"veg eller gate som er åpen for allmenn ferdsel og som blir holdt ved like av stat, fylkeskommune eller kommune etter reglane i kap. IV. Alle andre vegar eller gater blir i denne lova å rekne for private."*

Kommunal vei

I henhold til veglova må en offentlig vei være "åpen for allmenn ferdsel" samt bli holdt ved like av stat, fylke eller kommune". Ordet "samt" knytter vilkårene sammen, og viser at det er to kumulative vilkår som må være oppfylt for at rettsvirkningen skal inntre.

Vesentlig vilkår for at en vei er kommunal (offentlig) er allmenninteressen og at kommunen tar et helhetlig økonomisk ansvar for vedlikehold (ikke bare brøyting). Økonomisk ansvar finner sted når veivedlikehold er en del av budsjettbehandlingen. Dette betyr at dersom en vei ikke vedlikeholdes av offentlig myndighet, vil ikke veien være offentlig, uansett om vilkåret om allmenn ferdsel skulle være oppfylt.

Vurderingen av "åpen for allmenn ferdsel" i veglovens betydning er relativt streng. I en høyesterettsdom fra år 2004, ble det slått fast at når veien for eksempel kun benyttes som atkomst til boliger, vil denne trolig ikke regnes som åpen for allmenn ferdsel.

Følgende kriterier er vurdert og utarbeidet på bakgrunn av tilsvarende prosesser i andre kommuner, men tilpasset lokale forhold i Salangen:

- a) Veien skal være åpen for allmenn ferdsel (jf. veglova §1 første ledd).
- b) Veien skal betjene minst 5 enheter i bruk som bolig.
- c) Det foreligger formaliteter som tilsier at veien skal være kommunal.
- d) Det er aktiv næringsvirksomhet langs veien. Avkjørselsvei eller gårdsvei fra hovedvei vurderes ikke.
- e) Veien er adkomst til merket turvei med biloppstillingsplass.
- f) Veien er viktig for kollektivtrafikk og tjener som omkjøringsvei.

Kriteriet om at veien skal betjene mer enn 5 boenheter er vurdert ut fra sammenligning med andre kommuner som har utarbeidet kriterier for kommunale veier. De øvrige kriteriene bygger på vurdering av faktorer som bør gjelde for kommunale veier.

Etter administrasjonssjefens oppfatning er kriteriene velfunderte og bør gjelde for kommunen som helhet.

Omklassifisering av veier fra offentlig til privat

Veglova gir i § 7 kommunen mulighet til å omklassifisere veier fra offentlig til privat, og kan med hjemmel i denne bestemmelsen sette opp minstevilkår for når veien skal være kommunal.

Enkelte veier som tidligere har vært offentlige ønsker kommunen å vurdere omklassifisert fra kommunal til privat vei. Dette er veier som har begrenset allmenn interesse og som kommunen mener ikke tilfredsstillende kriteriene for en kommunal vei. Veier dette kan gjelde for er satt opp i egen oversikt.

Det er i all hovedsak veglovens bestemmelser som kommer til anvendelse i forbindelse med omklassifisering av kommunale veier. I veglovens § 7 heter det at kommunen kan gjøre vedtak om at kommunal vei skal legges ned. Et vedtak om omklassifisering av offentlig vei etter veglovens § 7 blir ifølge juridisk teori ikke ansett som et forvaltningsvedtak etter forvaltningsloven, men som et politisk vedtak om at kommunen ikke lengre vil påta seg omkostninger og ansvaret med å holde veien åpen som offentlig vei. Dette innebærer blant annet at de av kommunens innbyggere som berøres av vedtaket ikke har rett til forhåndsvarsel eller klagerett på vedtaket. Prinsippet om forsvarlig saksbehandling tilsier allikevel at saken krever en grundig behandling og at berørte parter har krav på å kunne øve innflytelse og kunne legge fram sin sak. Det anbefales derfor at forslag til omklassifisering legges ut til offentlig høring i 3 uker før saken sluttbehandles.

Privat vei

I følge veglova er alle andre veier eller gater private. Kravet om at en vei skal være åpen for allmenn ferdsel kan medføre at stikkveier, blindveier, veier som ender i gårdstun eller mot tomtegrense og som ikke har betydning som tilførselsvei til friområder eller gangadkomst til andre områder, kan anses som private veier.

Drift og vedlikehold av kommunale og private veier

Det kommunale veinettet driftes og vedlikeholdes av kommunen, jf. § 20 i veglova.

Når det gjelder privat vei, bestemmer Veglova § 54 første ledd, første punktum at når en privat vei blir brukt som felles adkomst for flere eiendommer "*plikter hver eier, bruker eller den som har bruksrett, kvar etter same høvetal som gjeld for den bruk han gjer av veien, å halde vegen i forsvarlig og brukande stand*". Bestemmelsen fastslår brukernes plikt til å etterse veien uavhengig av hvem som eier grunnen. Dette innebærer at for eksempel en grunneier som ikke utøver bruk, ikke kan pålegges vedlikeholdskostnader. Hvorvidt en er pliktig etter § 54 første ledd, er altså knyttet til bruk og ikke eierskap. Veglova § 55 første ledd første punktum slår fast at de som har plikter etter § 54 første ledd, utgjør et veilag. I § 55 er veilaget gitt myndighet hva gjelder praktiske forhold vedrørende veiens drift og vedlikehold.

Kommunen kan delta i veilag der kommunen er bruker. Det kan eksempelvis være dersom veien går til et friområde. Dette kan også gjelde der kommunens innbyggere er brukere av veien som turvei, eller der veien brukes for å komme til utfartssteder eller kommunale anlegg.

5. Oversikt over veier som ønskes nærmere vurdert

5.1 Private veier som driftes av kommunen

Salangen kommune har flere private veier som driftes av kommunen, noen hele året mens andre driftes kun i vinterhalvåret. For enkelte av disse veiene er begrunnelsen for dette uklar, men muligens historisk.

Følgende private veier driftes på helårsbasis av Salangen kommune:

- g) Masterbakken, lengde 750 meter. Kommunens vannbehandlingsanlegg (UV-anlegg og trykksil) ligger langs denne veien.
- h) Nervatnet, lengde 420 meter. Kommunens vannbehandlingsanlegg (luftebasseng og grunnvannsbrønner) ligger i enden av denne veien.

Følgende private veier driftes vinterstid av Salangen kommune:

- i) Saga veien på Laberg, lengde 250 meter.
- j) Avkjøring fra St.Hansveien til adresse 55 og 57, lengde 40 meter.

5.2 Kommunale veier der man ønsker å vurdere omklassifisering

En del kommunale veier ønsker man å vurdere omklassifisert, fra kommunal til privat vei. Dette er veier som kommunen mener ikke tilfredsstillende vilkårene for kommunal vei i tilstrekkelig grad.

Følgende kommunale veier ønskes vurdert omklassifisert:

- k) Høgdaveien, lengde 5.860 meter.
- l) Flåget, lengde 2.115 meter.
- m) Grønliveien, lengde 2.800 meter.
- n) Lavangnesveien, ytre del, lengde 825 meter.

5.3 Private veier der man ønsker å vurdere kommunal overtakelse

Det er noen veier som defineres som private i dag, men som bør vurderes til å være kommunale i fremtiden. Dette kan være veier der det bor ett betydelig antall personer samt veier der det er næringsaktivitet.

Følgende private veier ønskes vurdert overtatt av kommunen:

- o) Strokkenes, lengde 780 meter.
- p) Otterå, lengde 530 meter.

6. Administrasjonssjefens vurdering

Veinettet i kommunen er delt mellom offentlige og private veier. I henhold til veglova skal offentlige veier vedlikeholdes av det offentlige, og private veier av private.

Administrasjonssjefen er opptatt av at det offentlige veinettet skal ha nødvendig tilgang til ressurser for å være så godt og sikkert som mulig, og at kostnadene til veivedlikehold skal ha en fornuftig fordeling.

Enkelte veier har vært vedlikeholdt av kommunen til tross for at de er private. Dette medfører ulik behandling av brukere, og administrasjonssjefen mener at dette bør endres slik at alle private veier driftes likt og i henhold til veglova.

Administrasjonssjefen mener videre at veier som ikke tilfredsstillende vilkårene for offentlig vei bør omklassifiseres fra offentlige til private veier og driftes av brukerne. Før endringene iverksettes vil kommunen yte nødvendig bistand for opprettelse av veilag.

Før saken sluttbehandles i ressursutvalget og innstilles for vedtak i kommunestyret, sendes saken på høring til berørte grunneiere. Det gis en høringsfrist på 6 uker.

12.05.2022

Lars Strøm
administrasjonssjef

Reidar Berg
teknisk sjef